

Kemianteollisuuden suhdannetilanne on heikentynyt loppuvuonna selkeästi kesästä. Energiakriisi heijastuu energia- ja sähköintensiivisen alan toimintaan. Vain pieni osa yrityksistä on edelleenkin pystynyt siirtämään kohonneita kustannuksia täysimääräisesti eteenpäin, ja lomautuksiin ja irtisanomisiin taipumaan joutuvien yritysten määrä on noussut. Sähköä on säästänyt liki kaksi kolmesta alan yrityksestä.

Kemiassa sähköä kuluu teollisuusaloista toiseksi eniten

Kemianteollisuuden tuotantoprosessit kuluttavat paljon sähköä. Alan kokonaiskulutus oli 6 300 GWh vuonna 2021, eli noin 7,5 % koko Suomen kulutuksesta. Enemmän sähköä käytettiin vain metsäteollisuudessa.

Mikäli sähkönkäyttöä suhteutetaan alan tuottamaan arvonlisäykseen, havaitaan kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden sekä jalostettujen öljytuotteiden sähköintensiiviteetin olevan teollisuuden keskimääräistä sähköintensiiviteettiä suurempia. Myös kumi- ja muovituotteiden sähköintensiiviteetti on huomattava.

Runsas sähkönkulutus on keskeinen syy alan heikentyneelle suhdannetilanteelle yleisen kysynnän heikkouden ohella. Kemianteollisuus ry:n joulukuun jäsenpulsissa¹ kysyttiinkin yrityksiltä, ovatko ne säästäneet sähköä.

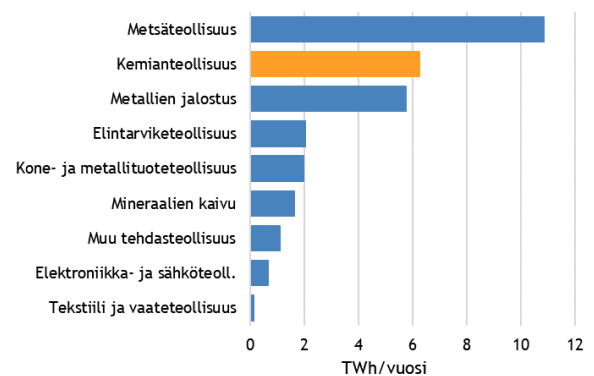
Jäsenpulsisiin vastanneista yrityksistä 62 % ilmoitti säästäneensä sähköä tai ajoittaneensa sähkönkäyttöä edullisemmille ajankohdille. Yrityksistä 30 % kertoi tehneensä tehostamistoimia sähkönkäytön suhteen, ja 22 % kertoi vähentäneensä tuotantoa väliaikaisesti, jotta sähkönkäyttö vähenisi.

Sähkön säästäminen oli yleisempää pienissä, kuin suurissa yrityksissä. Osa yrityksistä kertoi, että sähköä ei ole ollut mahdollista säästää.

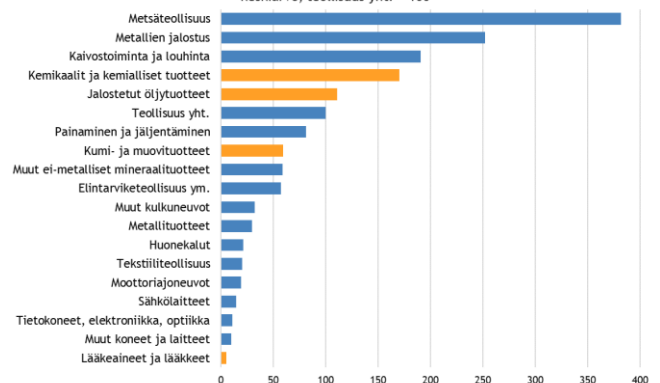
Vastausten pohjalta voidaan arvioida sähkön säästön olleen 3 % energiakriisiä edeltävään tilanteeseen nähden. Suoritus on siinä mielessä hyvä, että alalla on jo pitkään tehostettu energiankäyttöä, ja sähkönkäyttöä lähtökohtaisesti lisää vihreä siirtymä, jossa fossiilisia polttoaineita korvataan sähköllä.

Kaikista eniten kemianteollisuuden energianlähteistä on prosentuaalisesti vähentynyt vuodesta 2007 lähtien maakaasu (76 %) sekä öljytuotteet (30 %).

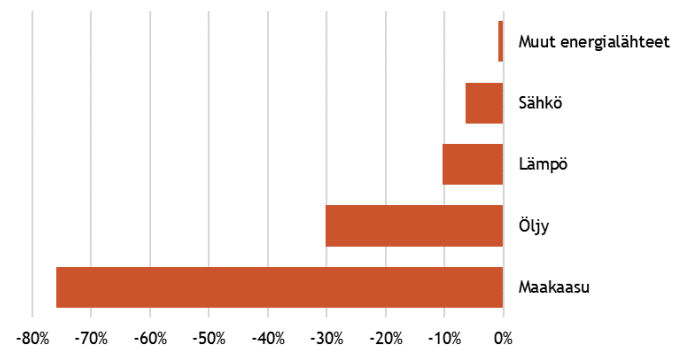
Sähkön kokonaiskäyttö teollisuudessa 2021

Teollisuuden sähköintensiiviteetti (sähkönkäyttö/arvonlisäys), vuosien 2015-2020 keskiarvo, teollisuus yht. = 100

Kemianteollisuuden energianlähteet, muutos %, 2007-2021

¹ Kemianteollisuus ry:n kysely toimitusjohtajille. Kysely oli auki 8.-9.12.2022. Vastauksia kertyi 51. Vastaukset on katokorjattu.

Kemianteollisuuden suhdanneodotukset heikentyneet voimakkaasti

Kemianteollisuuden yritysten tämänhetkistä suhdanetilannetta kuvaavat arviot ovat tällä hetkellä suhteellisen neutraalit, joskin ne ovat tippuneet vuodenvaihteeseen osuneesta suhdannehuipusta. Vallitsevaa tilannetta koskeva saldoluku oli marraskuussa -9.

Tulevien kuukausien suhdanneodotukset ovat olleet useamman kuukauden negatiivisia. Tyypillisesti suhdanneodotukset ennakoivat suhteellisen tarkasti muutoksia alan tuotantomäärissä. Ennustevoima on suurinta kolmen kuukauden päähän.

Myös arviot tuotannon määrästä verrattuna edelliskuukauteen, tuotanto- ja henkilökuntaodotus, sekä tilauskanta saivat marraskuussa negatiivisen saldoluokeman. Näissä kategorioissa odotetaan laskua kasvun sijaan.

Kemianteollisuuden tuotantomäärät laskusuunnassa

Kemianteollisuuden tuotantomäärät nousivat vuoden 2022 alkupuolella korona-ajan notkahduksesta, ja tuotantovolyymien kolmen kuukauden liukuva keskiarvo saavutti heinäkuussa suurimman lukemansa sitten vuoden 2020 maaliskuun. Viimeisimpinä kuukausina tuotantomäärät ovat kuitenkin jääneet tämän huipun alapuolelle.

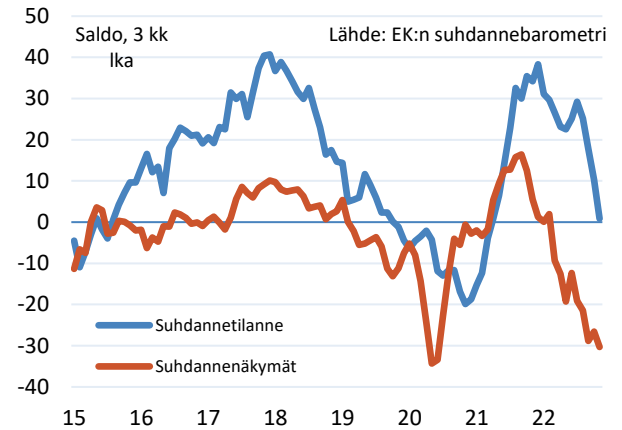
Kemianteollisuuden uusien tilausten määrä laskussa

Kemianteollisuuden uusien tilausten euromääräinen arvo on ennätyskorkealla. Euromääräiset uudet tilaukset, jota Tilastokeskus mittaa vain peruskemian ja lääketieteellisuuden osalta, olivat vuoden 2022 lokakuussa 42 % suurempia kuin kaksi vuotta sitten.

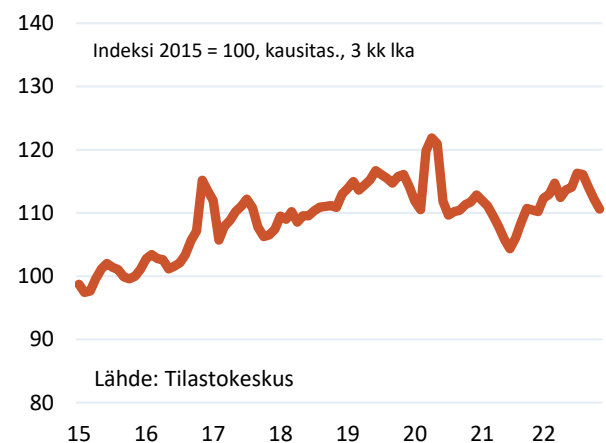
Mikäli tilauskannan muutosta tarkastellaan määrällisesti ja laadullisesti (volyymi), havaitaan uusien tilausten laskeneen vuoden päivät, ja tippuneen vuosina 2018–2020 vallinneelle tasolle. Vuoden 2020 lokakuuhun verrattuna tilauskannan volyyymi oli vuoden 2022 lokakuussa 6 % pienempi.

EK:n suhdannebarometrin tietojen mukaan kemianteollisuuden nykyinen tilauskanta riittää turvaamaan tuotannon vain 2,3 kuukaudeksi. Lukema on matalin sitten vuoden 2015.

Kemianteollisuuden suhdanteet

Kemianteollisuuden tuotannon volyyymi

Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo ja volyyymi

Kohonnut hintataso näkyy liikevaihtoluvuissa

Kemianteollisuuden yritysten kausitasoitettu liikevaihto kasvoi voimakkaasti heinäkuuhun asti, jonka jälkeen muutostahti on laantunut. Lokakuussa suunta oli jälleen edelliskuukauteen nähden ylöspäin. Liikevaihdon muutokseen vaikuttavat tuotantomäärien lisäksi etenkin muutokset tuottajahinnoissa.

Tyypillisesti kemianteollisuuden liikevaihto seuraillee raakaöljyn hintakehitystä. Kesäkuussa 2022 raakaöljyn (Brent) keskihinta oli 93 dollaria barreilta, eli noin 12 % vuodentakaista hintaa suurempi. Kesäkuun jälkeen raakaöljyn maailmanmarkkinahinta on ollut laskussa. Tällä hetkellä peruskemian voimakkaasti noussut hintataso on poikkeuksellisen suuri liikevaihdon muutoksia selittävä tekijä.

Tuottajahintojen nousuvauhdissa tasaantumista

Kemianteollisuuden tuottajahinnat ovat nousseet voimakkaasti vuodesta 2021 lähtien. Hintojen nousun taustalla ovat olleet energia- ja tuotantopanosten voimakas hinnannousu.

Voimakkainta tuottajahintojen nousu on ollut peruskemian tuotteissa, joiden hinta on noussut vuoden aikana 33 %. Vuoden 2015 tasoon nähden hinnat ovat nousseet 82 %. Positiivista yleisten inflaatiopaineiden suhteen on, että peruskemian tuottajahinnat eivät ole nousseet heinäkuuta korkeammalle tasolle.

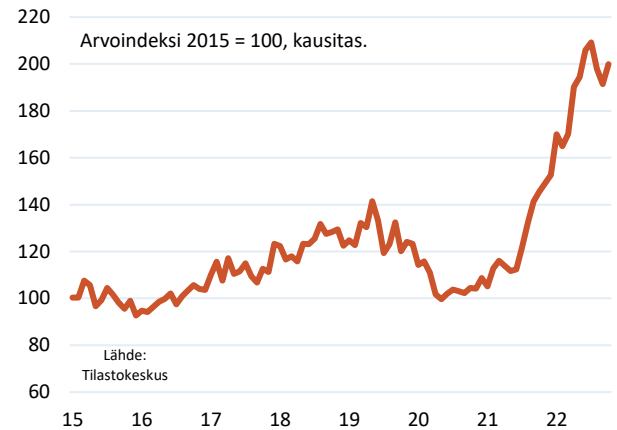
Kumi- ja muovituotteiden hinnat nousivat heinäkuussa viime vuodesta 18 %. Lääketeollisuuden tuotteissa hintakehitys on ollut tasaisempaa.

Raaka-aineiden hinnannousu haittaa yhä yritystoimintaa

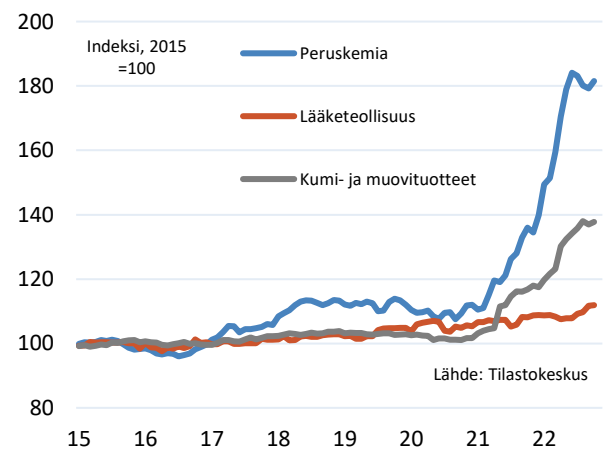
Kemianteollisuuden jäsenpulssin mukaan raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden hinnannousu ja saatavuus riivaavat yhä jäsenyrityksiä. Edellisten jäsenkyselyiden tapaan liki kaikki ilmoittivat em. tilanteen haittaavan liiketoimintaa vähintäänkin jossain määrin.

Yrityksistä 20 %:lla on ollut mahdollisuus siirtää lähes täysimääräisesti tai täysimääräisesti välituotteiden kohonneita hintoja omiin tuotteisiinsa. Lukema on käytännössä sama kuin edellisissä jäsenpulsseissa. Huomionarvoista on se, että hinnoitteluvaikkeudet ovat hyvin samantyyppisiä niin peruskemiassa kuin muovituoteteollisuudessa.

Kemianteollisuuden liikevaihto

Kemianteollisuuden tuottajahinnat

95 %:lla

Jäsenistä raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden saatavuus ja hinnannousu haittaa liiketoimintaa

Kemia - osa hyvää elämää

Kemianteollisuus on yksi suurimmista teollisuuden toimialoista Suomessa. Merkittävä osa tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteisiin käytettyinä raaka- ja tarveaineina. Vastavasti tuodaan sekä tuotannon raaka-aineita että erikoistuotteita.

Kemianteollisuudeksi luokitellaan Suomessa

- Öljy-, kaasu- ja petrokemian teollisuus
- Kemian perusteollisuus
- Kemian tuoteteollisuuden eri toimialat: lääketeollisuus, muovi- ja kumiteollisuus, kosmetiikka ja pesuaineet, maalteollisuus

Talouskatsauksen teksti perustuu 14.12.2022 käytössä olleisiin tietoihin.

Lisätietoja

Johtava asiantuntija Sampo Pehkonen

Kemianteollisuus ry
sampo.pehkonen@kemianteollisuus.fi
GSM 040 763 4700

Kemianteollisuus ry

Eteläranta 10 PL 4, 00131 Helsinki
kemianteollisuus.fi

Twitter: @kemianteollisuus